

SKOČTE SI
s prsama

TÁŇA
PIKARTOVÁ

SKOČTE SI
s prsama

TÁŇA
PIKARTOVÁ

Poděkování

Děkuji všem lékařkám, lékařům a zdravotním sestřičkám, se kterými jsem se během své léčby setkávala, že nedopustili, abych pochybovala, že přežiji víc, než se ve vážné chvíli hrne člověku na mysl.

Děkuji své rodině, která mi byla oporou a nedopustila, abych se utopila v beznaději.

Děkuji svým kamarádkám, které mě držely nad vodou a nedopustily, abych se nedokázala smát i jejich dost černému humoru.

Věnování

Tuhle knížku věnuji svým dcerám Lence a Olze, Petrovi a dvěma Ivanám – Česalové a Vajnerové.

Všem dalším holkám a ženským, které jdou či půjdou stejnou cestou. A těm, co jim přesto budou nablízku.

Také doktoru Aleši Klánovi, za všechny jiné moudré a laskavé lékařky a lékaře, přednostovi gynekologického oddělení Nemocnice v Hořovicích, který mě „s *těma prsama*“ poslal...

V sestavě mých nejbližších lidí má zvláštní a vlastně i výsadní postavení. Je lékař, dobře věděl, co mě čeká. Dovedl si spočítat, jak mi bude po první, třetí, páté nebo kolikáté chemoterapii. Když jsme se loučili, podal mi ruku a řekl jen čtyři slova: „Hodně štěstí, držte se ...“ A já věděla, že to bude hodně těžké. Odvrátila jsem tvář, aby neviděl, jak mi tečou slzy.

Můj fanklub

Olinka i Lenka, to bylo asi nejhorší ... říct jim to. Hodně jsem to oddalovala, ale jednou jsem to vyklopit musela. Byly ale statečné. Byla jsem jim za to vděčná. Nerada bych je viděla plakat.

Petr byl můj přístav s pevnou náručí, s jistotou pomoci kdykoliv a jakkoliv. A Ivany, ty mě ubezpečovaly o tom, že život je krásný, i když chvílemi hodně, ale hodně drsný. A jaká náhoda, na chemoterapie ve stejné době jako já chodila maminka Ivany Vajnerové. Bulku si našla asi jen měsíc přede mnou.

Po celou dobu léčby to byl můj fanklub, který mě nelitoval, ale držel na nohou, obrazně i fakticky za ruku a dokázal mě bezpečně provést labyrintem pochybností, fyzické bolesti a psychického trápení. Byli mi oporou ve chvílích, kdy jsem si říkala, že je mi tak moc špatně, že to vzdám. Kdy jsem si říkala, že už se přece nikdy nemůžu zmátořit natolik, abych si zase obula střevíce na podpadku. Ta vzpomínka je úsměvná, kdo jiný by v té chvíli asi pomýšlel na lodičky?! Ale vidíte, já v nich viděla přímou souvislost se svým uzdravením. Být zdravá znamenalo obout si střevíce na podpadku!

Až si je vezmu a budu v nich běhat jako dřív a nebudou mě v nich bolet nohy, pak budu zdravá, o tom jsem byla přesvědčená. Cesta k té chvíli byla ale teprve přede mnou, velmi dlouhá a bolestná.

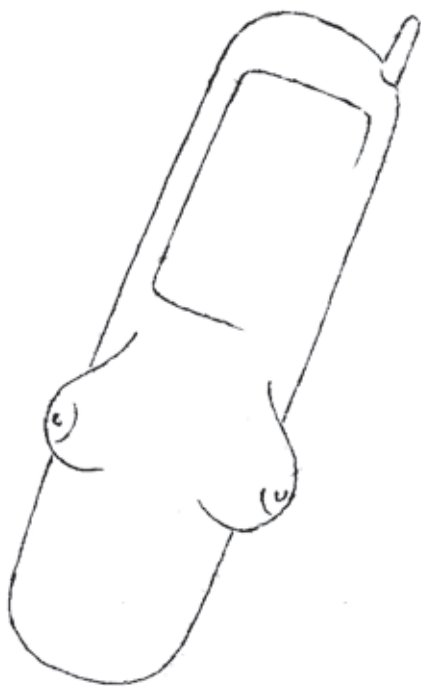
Moji kolem mi pomohli pochopit, že není jiné cesty k zachování života, než té trnité. Alternativa neexistuje.

Cesta k uzdravení spočívala v tom, že do mě co tři týdny nejméně půl roku poteče něco tak odporného jako jsou cytostatika. Že mými žilami, rozpíchanými jak řešeto, protěčou litry té sice odporné, ale životadárné tekutiny. Jaký kontrast! Odpornost, která léčí.

Díky mému fanklubu jsem našla moudrost, trpělivost i sílu zabojet s tím neviditelným, ale obrovitým vetřelcem, který mi vpadl do života, který se rozhodl usurpovat ho, možná ho i zdolat.

Dnes mohu říct: nepodařilo se mu to.

Přežila jsem rakovinu prsu. A to je věta, pro mě nejvzácnější ze všech, které jsem kdy řekla.

KAPITOLA I.

Psát, či nepsat

Hodně jsem přemýšlela o tom, jestli vůbec mám tuhle knížku psát, vyprávět svůj příběh o tom, jak jsem přežila rakovinu prsu. Praly se ve mně dvě skutečnosti. Jednak ta, která mě přesvědčovala o tom, že můj zdravotní stav je přece moje soukromá věc a nebudu informace o něm vytrubovat do světa, jednak ta, že jsem prožila něco, co se neprožívá běžně, a že bych to tudíž napsat měla. Pak jsem nakonec dospěla k názoru, že musím. Byl to zážitek výjimečný, který mě posílil do mého dalšího života. Byla to ale i velká překážka, která bere dech. Bere iluze, pátrá v odpočívání na otázku „proč“, ale nechává naději.

A to je důležité v každé vteřině života s chemoterapií a s ozařováním. Uchopit tu svoji naději, to je důležité. A věřit. Věřit doktorům a sobě.

Celý život sepisuješ, celý život čekáš na nějaké velké téma, výjimečné, teď ho máš, tak piš – ponoukalo mě cosi ve mně, asi moudrého, a já se nakonec ujistila o tom, že opravdu psát mám. Nejen proto, že je to má profese. Také proto, že kdybych měla větší kliku, tak bych zase neměla takto silný reportérský zážitek z první linie. O všem: o pocitech, dojmech, myšlenkách, obavách, radostech, depreších... o životě s rakovinou, o životě s vítězstvím...

Psala jsem také proto, že to není jen můj příběh, ale příběh stovek žen, se kterými jsem se potkávala v čekárnách. Já shodou okolností hlavně s těmi, které ležely na kapačkách přede mnou v postelích Diagnostického a terapeutického centra na Zeleném pruhu v Praze, ležely tam s očima

do stropu anebo jedna za druhou se mnou a leží tam i po mně. A taky urputně bojovaly a bojují... Chodily, chodí a budou si chodit pro svůj příděl cytostatik a dnes už také biologické léčby do dalších onkologických center v celé zemi. Je to, bohužel, asi nekončící příběh...

Dnes, když už chodím jen na půlroční kontroly, vidím v jejich očích stejnou bolest, jakou jsem cítila já, beznadějí, ale i odhodlání rakovinu pokořit. Jenže – jak? Jsou unavené, se šátky nebo už s parukami na hlavě, povídají si o své nemoci, o pocitech, sdělují si dojmy a dávají rady, konzultují si vzájemně svoje stavy únavy, nevolností a nového probouzení k životu. Babská komunita bez rozdílu věku úžasně semknutá. Holky, které si zaslouží obdiv!

A také jsem psala proto, že jsem chtěla říct, že všichni lékaři a sestry, kteří se o mě, o nás s obrovskou péčí a empatií starali, se právě tak zasloužili o to, že jsem tu knížku napsat vůbec mohla. A jsem ráda, že i oni přijali pozvání stát se její součástí.

A tak je tu tahle knížka reportáž, nebo knížka příběh, anebo knížka život... Jak se na ni budete dívat a posuzovat ji po stránce žánru, to je změřeno úhlem zážitku takřka jedno. A těm ženským, které prošly stejným očistcem jako já, určitě! Je to tedy hlavně knížka o pocitech a jejich sdílení. O bolesti, ale i o radosti. I o tom jak se dá přežít ta ohavnost, jakou je rakovina prsu.

Rakovina.

Odporné slovo.

Ale žije s námi víc, než si uvědomujeme. Bohužel, je součástí našich životů.

KAPITOLA II.

Začátek

Měla jsem v ruce rentgenové snímky a v hlavě včelník. A život v jediné minutě v troskách. Vytušila jsem, že je nálezkou pozitivní.

Primárka v Mammacentru připustila, že by to nemuselo být až tak zlé, a já tak aspoň pár dní prožila v doufání. Ale biopsie vzkázala nemilosrdně, že to *tak zlé* skutečně je.

Mám rakovinu prsu. Potvrzeno, hotovo.

To už sedím u primáře onkochirurgie doktora Václava Pecha a činím poslední naivní pokus, zoufalý pokus. Snažím se vměstnat mu do mysli přece jenom větu o tom, že se snad všichni spletli, zmýlili, že jsem samozřejmě zdravá. Neřekl ji. Mluvil na rovinu. Nebyla jsem zdravá, nezmýlili se.

Nespletli se.

Typě zírám před sebe a kývám na všechno, co mi povídá. Svět se mi rozostřuje, oči jsou zalité slzami:

„Nic nekončí, všechno teprve začíná. Máte před sebou tak osm perných měsíců,“ řekl jasně.

To měl pravdu. Jak perných, to jsem si v tu chvíli ještě nedokázala představit.

To, že mám přijít už nazítří ráno v osm na první chemoterapii, jsem slyšela jakoby z dálky, jakoby ta slova ani mně nepatřila. Probrala jsem se ale a docela bezmyšlenkovitě jsem se ještě zeptala, jestli je to třeba opravdu tak brzy. Mám přece spoustu práce v redakci, ... a hlavně, hlavně jim to musím říct, holkám, Petrovi ...

Obratem jsem se dozvěděla, že je už skoro pozdě a že bych taky o to prso mohla přijít. Tedy ano, je to třeba ihned.

A neříkal ta slova zrovna vlídně.

Kývla jsem, utřela si oči. Doktor se mě ještě zeptal, zda vím, co jsou to cytostatika. A já mu řekla, že nevím ... Taková hloupost, vím to, vím moc dobře, mozek mi přestal fungovat nebo co...! Tak mi o jejich účincích ještě řekl to nejpodstatnější. A podal mi ruku, trochu ji stiskl, popřál hodně štěstí. V tu chvíli jsem věděla, že jsem v dobrých rukách.

Byla jsem na dně. Na chvíličku se ve mně zastavil život, přestala jsem dýchat, přestalo mi bít srdce, přestala ve mně proudit krev. Aspoň tak jsem to cítila. Dosud jsem nikdy neuvažovala o konci života. Za tolik prožitých let ani jednou jedinkrát. Teď ano. Byla jsem postavená před hotovou věc, bez debat, jednoznačně.

Říkala jsem si, co všechno jsem už asi nejspíš viděla na posled. Co všechno už nejspíš nestihnu. Co všechno už asi vůbec neuvidím. Uvažovala jsem o tom, co holky ... V mysli jsem měla dokonalý zmatek, chaos.

Seděla jsem v zahrádce kavárny a poprvé v životě jsem pila slanou aqilu. Slzy tekly samy. Neptejte se, jestli ta voda byla dobrá. Koukala jsem na lidi kolem, procházeli, někdo zadumaný, někdo s úsměvem, dvojice, děti, maminky s kočárky... bezstarostně, byl krásný letní den, bylo po dešti a vzduch úžasně voněl. Závidím ... blesklo mi hlavou. Závidím? Závidím! Ale co? Všechno a nic.

Vzpomněla jsem si na písničku se slovy Jiřího Grossmanna, na jeho *Závidím*... Napsal ji na hudbu Itala Adriana Celentana, pro zpěvačku Naďu Urbánkovou, když už sám dobře věděl, že svoji vlastní osudovou životní nemoc nepřekoná. A přesto: tolik optimismu a věčnosti do ní vložil, bez patosu... Klobouk dolů, pane Grossmanne. Děkuju! Písnička mi zněla v uších: ... závidím řekám, ohňům, rů-

žím, včelám medový ráj, modrému mráčku, studentu v sáčku lásku závidím, cestám, že mohou vést, horám, houslím stříbrný hlas..., tak nějak to napsal – kolik úžasné poetiky, to je nádhera. A síla!

Závidím, ano, závidím teď tak jako on, jako každý z nás tisíců pacientů! Závidím – tohle všechno... Kdo to prožil, ten ví, o čem mluvím.

A tak jsem se v té poetice chytla šance.

Musí být přece nějaká šance, nezabalím to! Nemůžu to zabalit. Mám kolem sebe lidi, kteří se mnou počítají, kteří mě potřebují, to jim přece nemůžu udělat, abych to tady jen tak zabalila. Abych to vzdala.

Konec legrace, konec laškování a žertování, už jde o život, říkala jsem si a uvědomila si, jak často tohle úsloví o tom, že když nejde o život, tak že vlastně nejde o nic, bezděčně říkáme. Kolikrát za život: stokrát? Tisíckrát? A vůbec si přitom neuvědomujeme tu hlubokou pravdu, kterou v sobě najednou může nést.

Snažila jsem se uspořádat myšlenky, být konstruktivní, bez emocí, ale to bylo to nejtěžší, co jsem po sobě mohla v těch chvílích chtít.

Petr přijede večer, hned mu to řeknu, esemesku zatím nepošlu, na špatné zprávy je vždycky dost času, uvažovala jsem. Volat mu nebudu, neustála bych to, plakala bych. Sakra, sakra, proč je to tak! Moc emocí, moc citu, moc strachu, moc zoufalství... moc všeho, co neumím ubalancovat.

Cítím se jako bych seděla na klandru – jako v dětství na autobusových zastávkách. Klátila jsem nohama a jákala nad tím, jak už na těch tyčích držím rovnováhou. Teď mám

stejný pocit, ale s tím rozdílem, že tu rovnováhu ztrácím a padám rovnou do Macochy.

Holky, bože, jsou už dospělé, ale jak jim to mám říct, jak se s tím vyrovnají, budou nešťastné, to mě trápí, ale vím, že jim to říct musím, taky tedy dnes večer nebo nejpozději ráno. Pozitří přece už jdu na první chemoterapii – to by určitě poznaly, ptaly by se...

Kamarádce Ivaně Vajnerové to řeknu v práci, to je dobrá duše, ze které vypadne nějaká taškařice, třeba o tom, že tekutin není nikdy dost, a že by mi do druhé ruky mohli posílat červené.

Ale kamarádce Ivaně Česalové to hned říct nemůžu, určitě ne, ta má své starosti, a že jich je, už je v penzi, kterou dost těžko snáší, a nebudu jí přidělovat starosti další, u té to ještě počká.

Tudy se ubíraly moje myšlenky a bleskurychle jsem si začala dělat pořádek sama v sobě. Samotnou mě překvapovalo jak rychle a jak konstruktivně. Co teď momentálně je a není důležité.

Co s tím životem, zkusila jsem se zeptat sama sebe a vzpomněla si na pár situací, kdy jsem tuhle větu použila. Vždycky to ale bylo v souvislosti s něčím velmi příjemným. Teď poprvé v životě s něčím velmi nepříjemným.

Rozhodla jsem se, že sice všechno podřídím léčbě, ale že se té své rakovině nepoddám. Prostě: že si na chemoterapii vždycky *jen tak odskočím*.

Jo, odskočím!

A budu se na ni snad i těšit, stane se mou kamarádkou. Stane se mou kamarádkou ... opakovala jsem si. *Kamarádkou ...*

Tak odvážná jsem tehdy byla, a vyplatilo se mi to.

Rakovina nebude na prvním místě v mém současném životě. A hned, jakmile mi bude dobře, začnu i psát. Psát do práce. Budu normálně žít. A co nejdřív, i během chemoterapií, pokud to půjde. Doufala jsem, že to zvládnu.

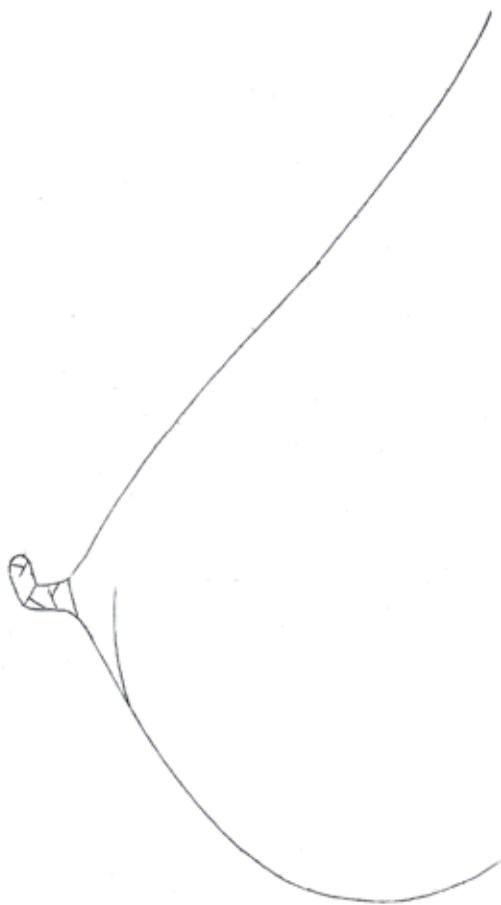
Loudala jsem se na tramvaj, jela do města. Vystoupila jsem v centru a zamířila rovnou do prodejny toho nejluxusnější a nejdražšího spodního prádla. Kroky mě tam jako by ve snu dovedly samy.

Primář řekl, že o to prso taky můžu přijít, mudrovala jsem si, tak to si koupím tu nejluxusnější podprsenku, a nejdražší jakou mají, nejdražší ve svém životě, ať si to ještě užiju, smířovala jsem se sarkasticky se svou situací. Vybírala jsem dlouho, přebírala, až jsem našla tu nejlepší a nejdražší, samozřejmě. A taky kalhotky k té podprsence a byla jsem spokojená. Řekla jsem si, když jsem si nesla ten malinkatý, ale velmi drahý balíček domů, že o to prso stejně nepřijdu, to ať na mě *ňákej* primář nezkouší... Ale dušička ve mně byla docela malinkatá.

Svůj nový spodní obleček jsem si hned druhý den ráno oblékla a byla jsem pyšná na svoje tělo v luxusním prádélku. Peněz jsem nelitovala a trochu lehkomyšlně jsem se sama sobě předváděla. Trochu tristní situace, když jsem si konečně uvědomila, proč jsem si to prádlo vlastně koupila. Za normální situace bych to neudělala...

Pamatuji si jako dnes, šli jsme pak večer městem na procházku, celkem bez cíle a usadili jsme se na Výtoni na lavičce. Seděli jsme tam dlouho a beze slov. Drželi jsme se za ruce. Přes železniční most frčel jeden vlak za druhým, parníky brázdily Vltavu jako každý jiný den, jako by se nic zvláštního nikomu nestalo. Byl běžný srpnový den a já si uvědomovala, že jsem jeho součástí i přesto, že můj den

není jako každý jiný, je jiný, navždy zapamatovatelný, ale není bez naděje. Dodnes nevím, nač myslel Petr, ale jak ho znám, odhaduji, že skoro na totéž. Zvedli jsme se a vydali po tom železničním rachotícím mostě k domovu.

KAPITOLA III.

Co dělat

Hlavně se nezbláznit!

Co dělat... Tu otázku jsem si dávala nesčíslněkrát. A nesčíslněkrát jsem se snažila na ni racionálně odpovédět.

Co dělat?

Netrápit se! Nezešilet! Nehroutit se! Nevzdávat se!

Rakovina prsu není pupkem světa a navíc se úspěšně léčí. Dnes už prý ano, říkali ...

Úspěšnost je jedna ku stu, jsem někde četla.

Tak tedy i já sázím jednu ku stu. Možná, že už to dnes není tak docela pravda, a je líp. Uzdraví se víc lidí s rakovinou. Rakovina prsu se prý léčí nejsnáž. Tak uvidíme ... uvěřím, budu věřit...

Pravdou ale také je, že jsem i osmá, možná až desátá. Každá osmá až desátá žena prý ji má, měla, bude mít! Jděte po ulici a počítejte si do deseti ... hrozná představa. A každý třetí nějakou formou rakoviny v životě onemocní... to je ještě horší vědět. Tři napočtete natotata.

Nelítovat se. Nestresovat se. Neplakat. Nepropadnout jí.

Zakázala jsem si na ni myslet víc, než si zaslouží. Ne víc, ne méně. Pokoušela jsem se ukázat se sama v sobě. A ono to kupodivu fungovalo.

Mám pít pivo, řekl mi primář. To byla snad jediná pozitivní informace, kterou mi věnoval. Kvůli téhle větě jsem ho začala mít i trochu ráda. Do té chvíle jsem ho nenáviděla. Jinou pozitivní informaci neměl, já vím. Omlouvám se, primáři.

Tak to mě ohromně potěšil! Kvůli béčku, ten vitamin budu prý moc potřebovat. A v pivku je ho habaděj!

A mám ho vlastně ráda? Nebo ne? Narodila jsem se v Plzni náhodou?

Červené krvinky prý také dostanou zabrat, tedy čé jako *červené víno*, to je další milá zpráva, čé jako *červená řepa*, i tu mám ráda, to si také smlsnu.

Olinka mi přinesla dvě skleničky zavařených brusinek, *červených* brusinek! V tu chvíli to byl skutečně dárek nad dárky. Každý ví, co je to za štrapáci je vůbec najít, natrhat, pak uvařit a zavařit. V Kanadě možná ne, ale u nás ve střední Evropě ano. Byla jsem jí za ně moc vděčná. Dávala jsem si lžičku denně a považovala jsem si jich jako výjimečného léku.

A sama jsem si ordinovala sílu, tedy slepičí polévku, a to pořádnou. Pomáhá prý rodičkám, říkávala babička – a já se vlastně potřebuji znovu narodit. Navařila jsem si ji vždycky před chemoterapií a soukala ji pak do sebe dva tři dny i po ní.

Bylo to jediné jídlo, které mi skutečně jakžtakž chutnalo. Chuť té jedinečné polévky jsem skutečně cítila, jinak bylo všechno jako bláto.

KAPITOLA IV.

Od paruky přes kloboučky až po úplně jiné vlasy

S ostříháním vlasů dohola jsem otálela dlouho. Vůbec se mi do toho nechtělo.

Po první chemoterapii se s nimi nic nedělo, držely. Tak jsem si zašla k Drahušce, to je moje kadeřnice, na zástříh a na trochu barvy. Chtěla jsem vypadat. Před doktorem i v čekárně. A před sebou.

A taky jsem tam šla proto, abych Drahušce řekla, co ji čeká: za pár týdnů radikální úprava mé hlavy!

Přijala tu zprávu bez emocí, za což jsem jí dodatečně vděčná. Ujistila mě, že až mi narostou nové vlasy, budou kvalitnější než ty současné.

Páni! Docela jsem jí věřila, říká se to... Tak uvidím.

Teď při možnostech a kvalitě současných prostředků vlasové kosmetiky a šikovnosti Drahušky, která pro mě před časem vymyslela účes, jenž mi sedl, a barvu, která byla jako moje kdysi dávná přírodní, jsem chodila do svého lazebnictví obyčejně tak jednou za měsíc. A sotva že jsme poslední dobou účes i barvu dotáhly, stabilizovaly k dokonalosti, tak teď se mám s nimi rozloučit!? To mě tedy mrzelo, no, až šťvalo.

A krom toho jsem si sama sebe s holou hlavou vůbec nedokázala představit.

Teď už přijdu jenom jednou, říkála jsem si, a pak.... to jsem se nad tím „pak“ docela zarazila.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.